

εἰς τὸ γράφειν, προσπαθῶν κατὰ πάντα νὰ γίνωμαι ὡφέλιμος καὶ δῆλη τὴν ἔκτασιν τῶν δυνάμεων μου. Έσεμνύνετο πολὺ ὅτι ἔμενεν εἰς αὐτὸν τόση ζωηρότης τοῦ πνεύματος, ὥστε εἰς ἡλικίαν ὄγδοοντα τριῶν ἐτῶν συνέγραψε κωμῳδίαν, ‘πλήρη εὐθυμίας καὶ ἀστειότητος.’

Αναφέρει τὰς ὁποίας ἔκαμνε περιηγήσεις διὰ νὰ βλέπῃ τοὺς φίλους του, καὶ νὰ συνδιελεγεται μὲ τοὺς ἐμπείρους πάσης τέχνης καὶ ἐπιστήμης.—ἀρχιτέκτονας, ζωγράφους, ἀγαλματοποιοὺς, μουσικοὺς, ἀκόμη δὲ καὶ γεωργούς. Όμιλεῖ μὲ πολλὴν ειλαρσκειαν περὶ τῶν ἐπισκέψεων εἰς τὰς διαφόρους κατοικίας του, καὶ τῆς φιλοκαλίας καὶ ἐμπειρίας αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ τὰς βελτιώνη. Περὶ μιᾶς ἔξαιρέτως τῶν κατοικιῶν τούτων λέγει, “Ἀλλοτε καταρεύγω εἰς οἰκόν μου, τοποθετημένον εἰς τὴν κοιλάδα, ὅστις εἶναι ἀληθῶς ὡραιότατος, ἐπειδὴ πολλοὶ δρόμοι αὐτοῦ εἶναι οἵτα διατεταγμένοι, ὥστε, συνερχόμενοι ἀπαντες τελείονυν εἰς τερπνόν τι μέρος γῆς, κατὰ τὸ μέσον τοῦ ὁποίου εύρισκεται ἀρμόδιος τις ἐκκλησία. Ο τόπος οὗτος βρέχεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Βρέντα, ἀμφοτέρωθεν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν μεγάλοι καὶ καρποφόροι ἄγροι, καλᾶς κοπρισμένοι, καὶ καλλωπισμένοι μὲ πολλὰς κατοικίας. Ἀρχήτερα τὸ πρᾶγμα εἶχε πάντη ἀλλέως, καθότι ὁ τόπος ἡτον ἐλώδης καὶ νοσώδης, προσφρέστερος εἰς κτήνη παρ’ εἰς ἀνθρώπους· ἀλλ’ ἔξηρανα τὴν γῆν, κ’ ἔκαμα καλὸν τὸν ἀέρα· τούτου δὲ γενομένου, συνέρρευσαν ἕκει ἀνθρώποι, καὶ ὠκεδόμησαν ἐπιτυχῶς. Τοιουτοτρόπως ἐφθασεν ὁ τόπος εἰς τὴν δοποίαν τώρα βλέπομεν αὐτὸν ἐντέλειαν· ὥστε ἀληθῶς δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι καὶ ναὸν ἔδωκε εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἀνθρώπους νὰ τὸν λατρεύωσιν ἐντὸς αὐτοῦ· ἡ μνήμη τοῦ ὁποίου μὲ εἶναι τερπνωτάτη·”

Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει περὶ ἑαυτοῦ, ‘Δεῖ νὰ μὴ λείψῃ τοῦ γῆρατός μου κάμμια εὐχερίστησις, ἀγάλλομαι καὶ δέημέραν ἀναπολῶν τὴν ἀδαναφσίαν, τὴν ὁποίαν στοχάζομαι διὰ βλέπω εἰς τὴν διαδοχὴν τῶν ἀπογόνων μου. Διότι, ὁσάκις ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἰκον, εύρισκω ἔνδεκα ἐγγόνους, δλους τέκνα ἐνὸς πατρὸς καὶ μιᾶς μητρός· δλους εἰς καλὴν ὑγείαν· δλους, καθόσον δύναμαι νὰ διακρίνω, εύμαθεῖς καὶ χρηστοήθεις. Πολλάκις μὲ διασκεδάζει ἡ φαλμῳδία των· μάλιστα δὲ καὶ φάλλω μετ’ αὐτῶν, ἐπειδὴ ἔχω φωνὴν τρανωτέραν καὶ καθαρωτέραν παρ’ ὅσον ἡτο ποτὲ ἀρχήτερα ἐπὶ ζωῆς μου. Ταῦτα εἶναι αἱ ἀγαλλιάσεις καὶ παραμυθίαι τοῦ γῆρατός μου· δένεν φαίνεται, τολμῶ εἰπεῖν, δὲν διάγω νεκρὸν, δύσκολον, καὶ μελαγχολικὸν βίον, ἀλλὰ ζῶντα, δραστήριον καὶ τερπνὸν, τὸν δοποῖον δὲν ἔχεια ποτὲ ἀνταλλάξειν μὲ τὸν πλέον εὑρωστὸν ἀπὸ τοὺς νίους ἔκεινους, οἵτινες εὑφραίνονται ἡδυπαθοῦντες· ἐπειδὴ γνωρίζω διὰ ὑπόκεινται εἰς χιλίας νόσους καὶ χιλίων εἰδῶν θανάτους·’

Απηνθίσαμεν τὰ ἀνωτέρω ἐκ τῶν περὶ ἔγκρατοῦς ζωῆς διαφόρων λόγων τοῦ Κόρναρου· τὸν τελευταῖον,—διαλαμβάνοντα ζωηρὰν περιγραφὴν τῆς ὑγείας, εὐρωστίας, κ’ ἐντελοῦς χρήσεως τῶν αἰσθητηρίων αὐτοῦ εἰς ξεχατὸν γῆρας.—Ἐγραψεν ἐννενήκοντα ἐνὸς χρόνου

ἡλικίας. ‘Ο ἐνάρετος καὶ εὐδαίμων γέρων ἔξεπνευσε χωρὶς πόνου, βαθμηδὸν παραχμάσας, Ἀπριλίου 26ην, 1566, εἰς τὸ ἐννενηκοστὸν δγδοον ἔτος τῆς ἔγκρατοῦς ζωῆς του.

Η ΠΟΜΠΗΙΟΥΠΟΛΙΣ.

Η ΠΟΜΠΗΙΟΥΠΟΛΙΣ κατεστράφη δι’ ἔκρηξεως τοῦ Βισούβιον τὸ 79 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος. Εἶναι δὲ τῷόντι θαυμάσιον, ὅτι τόσους αἰώνας ἔμενε κεκαλυμένη, καὶ διὰ τόσον πολὺν χρόνον καὶ τόσον σημαντικῶς ἐσφαλλαν ὡς πρὸς τὴν θέσιν αὐτῆς οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ σοφοί. Πολλαχοῦ ἐρεπίων σωροῦ, καὶ μέρη τῶν κεχωμένων θεάτρων, ναῶν, καὶ οἰκων, ησαν μόλις δύο πόδας υπὸ τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν· ἀδιακόπως ἔξωρυτταν οἱ χωρικοὶ κομμάτια είργασμένου μαρμάρου, καὶ ἄλλας ἀρχαιότητας· τῇδε κάκεῖσε εἰχαν ἐκσκεπάσειν καὶ τὰ τῆς πόλεως ἔξωτερα τείχη· ἀλλὰ μὲ δλον τοῦτο, δὲν ἐμάντευαν τί ἐκάλυπτεν ὁ ἐμπροσθεν αὐτῶν παράξενος, μεμονωμένος σωρὸς στάχτης, χώματος, καὶ κισσήρεως. Υπάρχει δὲ καὶ τι ἄλλο, τὸ ὁποῖον ἀκόμη περιστέρερον μᾶς κάμνει νὰ θαυμάζωμεν διὰ τόσους χρόνους ἔμενε κεκρυμένη ἡ Πομπηϊόπολις. Ἀρχίζουσα ἐκ τοῦ ποταμοῦ Σάρνου, διαπερνᾶ τὴν πόλειν διώρους ὑπόγειος, τῆς ὁποίας τὰ ὄδατα βλέπονται σκοτεινῶς πως καὶ σιωπηλῶς ῥ’ ὄντα ὑπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἰσιδος. Λέγεται δὲ διὰ ἔξωρύχθη πρὸς τὰ μέσα τῆς δεκάτης πέμπτης ἐκατονταετηρίδος, διὰ νὰ φέρῃ γλυκὺν νερὸν εἰς τὴν γειτνιάζουσαν πόλιν Τορρε dell’ Αππουνζιατα· πιθανὸν νὰ ἔτρεχε καὶ τὸ πάλαι εἰς τὴν αυτὴν διεύθυνσιν. ‘Αλλ’ ἔξορύττοντες, ἡ καθαρίζοντες τὴν διώρυγα ταύτην, ἀνάργητη πᾶσα νὰ διέβαιναν οἱ ἐργάται ὑποκάτω τῆς Πομπηϊουπόλεως ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν.

Πλᾶς ὁ τὰ τείχη τῆς πόλεως περιερχόμενος, καὶ βλέπων τὸν ἐπ’ αὐτῆς σωρὸν ἡφαιστείου ὥλης, πιστεύει σχεδὸν διὰ χειρὸς ἀνθρώπινης ἐπίτηδες τὴν παρέχωσε, μετακομίσασα καὶ ἐπρέψασα τὰς ἡφαιστείους ὥλας. Αἱ ὥλαι αὖται δὲν εύρισκονται κατ’ οὐδεμίαν διεύθυνσιν ἐπίκεινα τῆς πόλεως ἔξηπλωμέναι ἐπὶ τῆς ὥραιας πεδιάδος, ητίς βαθμηδὸν κλίνει πρὸς τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως. Τόσον περιωρισμένη ἡτον ἡ ἡφαιστείος ἔκρηξις κατὰ τὸν δρόμον ἡ τὴν πτῶσεν αὐτῆς, ὥστε τὴν Πομπηϊόπολιν μόνον ἔχωσε· διότι ἡ καταβάσα εἰς τὰ πέριξ βροχὴν στάχτης καὶ κισσήρεως ὀλίγην βέβαια ἔκαμε διαφορὰν ὡς πρὸς τὸ ὄψιμα τῆς πεδιάδος.

Εἰς πόλεις, τεθαμμένας ἐντὸς εἰς λάβαν, καθὼς ἡ Ήράκλεια, εὐκόλως παρατηρεῖ τις καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πρόσοδον τῆς καταστροφῆς. Δύναται ν’ ἀκολουθήσῃ τὴν μέλαναν, πεπωρωμένην λάβαν ἀπὸ τὸν κῶνον τοῦ ὅρους ἔως εἰς τὴν θάλασσαν, τῆς ὁποίας καὶ μετατοπίζει πολλάκις τὰ ὄδατα εἰς τοὺς πολλῶν σταδίων ἔκτασιν· δοσοὶ δέ ποτε ἔδαν τὴν λάβαν εἰς τὴν ὑγρὰν αὐτῆς κατάστασιν, δόπταν ῥέην ὡς ποταμὸς διαλελυμένου σιδῆρου, ἐμποροῦν διαμιᾶς νὰ ἐννοήσωσι πᾶς ἡθελε χώσειν πᾶν τὸ εἰς τὸν δρόμον αὐτῆς. Συγκεχυμένας

ιδέας ἔχουν πολλάκις οἱ μὴ ἐπισκεφθέντες τοὺς ἀξιολόγους τόπους τούτους ὡς πρὸς τὴν ὑλην τὴν καλύπτουσαν τὴν Πομπηϊούπολεν καὶ Ἡράκλειαν· φαντάζονται διὰ ἀμφότεραι ἐσκεπάσθησαν ὑπὸ λάβας. Ἡ μὲν Ἡράκλεια κατ' ἀλήθειαν ἔπαθε τοῦτο, καὶ ἡ ἔργασία τοῦ ἔξορύττειν ἔκει ὥμοιάζε σκάψιμον εἰς λιθοτομίαν σκληρατής πέτρας. Ἡ κατάβασις εἰς τοὺς καθαρισθέντας τόπους εἶναι ὡς ἡ κατάβασις εἰς λατόμιον ἢ μεταλλεῖον· εὐρίσκεσαι δὲ πάντοτε ὑπὸ γῆν, ἀπὸ λαμπάδας φωτιζόμενος. Τὴν δὲ Πομπηϊούπολιν ἐπεκάλυψεν ἀραιὰ λάσπη, κίσσηρις, καὶ στάκτη, ἐπὶ τῶν ὄποιων, προϊόντος τοῦ χρόνου, συνήθει φυτικῇ γῇ. Υπὸ τὸ ἄβαθον τοῦτο χῶμα, τὸ πᾶν εἶναι εὔθρυπτον, καὶ τὸ σκάψιμον εὔκολον. Ἡ ἀνασκαπτομένη ὑλη μεταφέρεται ἐπὶ ἀμάξιν, καὶ ρίπτεται ἔξω τῆς πόλεως· ὅπόταν δὲ ἔξαχολουδῆ δραστηρίας ἡ ἔργασία, ἐνῷ ἀμάξαι ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἀπομακρύνονται πλήρεις χωμάτων, βλέπει τις νὰ προβάλλωσιν οἷκοι ἀκέραιοι, τῶν στεγῶν ἔξαιρουμένων, αἵτινες σχεδὸν πάντοτε εἶναι μέστα κρημνισμέναι, ὥστε βαθμηδὸν ἀνοίγεται ὁδὸς ὀλόκληρος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ὕδου ἢ τὰς ράνιδας τῆς βροχῆς, ἀπαράλλακτα καθὼς αἱ ὁδοὶ ὀπιασθήποτε κατοικουμένης πόλεως. Εἶναι δὲ περίεργον νὰ παρατηρῇ τις, καθόσον ἀπομακρύνεται ἡ ἡφαίστειος ὑλη, διὰ αἱ οἰκίαι ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἶναι κτισμέναι ἀπὸ λάβαν, τὸ ἀρχαιότερον προϊόν τοῦ αὐτοῦ Βεσουβίου, αἱ ὑστερώτεραι τοῦ ὄποιου ἔκρηκτες παρέχωσται καὶ διὰ τόσους αἰώνας εἶχαν κεχρυμμένην τὴν Πομπηϊούπολιν.

Τὸ φεινόπωρον τοῦ 1822, ἵδι τὴν Πομπηϊούπολιν μετ' ὀλίγας μόνον ὑμέρας ἀφοῦ συνέβη μία τῶν πλέον μεγαλοπρεπῶν ἔκρηκτων τοῦ Βεσουβίου. Τὸν πρὸς αὐτὴν δρόμον μας ἐκάλυπτε κίσσηρις, καὶ τις λεπτὴ σταχτόχροος κόνις, ἀπορρίφθεῖσα ἐκ τοῦ δροῦ, περὶ τὴν βάσιν τοῦ ὄποιου ἐστρεφόμενα. Εἰς πολλὰ μέρη τὸ κάλυμμα τοῦτο εἶχε πλίον παρ' ἐνὸς ποδὸς βάθος, ἀλλ' ἡτο γενικῶς ἵσα ἔξηπλωμένον, μὴ δὲ συσσωρευμένον εἰς κάνενα τόπον ἴδιαίτερον. Ἐνῷ ἔξευγηλατούσαμεν εἰς τὴν Πομπηϊούπολιν, οἱ τῆς ἀμάξης τροχοὶ ἔθραυσαν τὴν ὑλην ταύτην· ἡτο δὲ καθισμένη εἰς τὰς ἄκρας τῶν τοίχων, καὶ εἰς τὰς ὀλίγας ὄφοφας, ὅσας ἡ Νεαπολιτικὴ διοίκησις εἶχεν ἐκ νέου οἰκοδομήσειν· ἔκειτο δακτύλους παχεῖα εἰς τὰς κορυφὰς παντὸς στύλου τῶν ἀρχαίων ναῶν· ἐκάλυπτεν διὰ τὰ πατώματα τῶν ἀστέγων οἰκων, καὶ ἀπέκρυπτε τὰς φηφίδας. Εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, ὃπου ἐκάθισαμεν διὰ νὰ γευθῶμεν, ἡναγκάσθημεν νὰ βάλωμεν τοὺς ὀδηγοὺς νὰ καθαρίσωσι τὸ μέρος μὲ πτυάρια, διότι παντοῦ ἡτο ὁ κονιορτός. Θεωροῦντες ἐκ τῶν ἀνωτέρων τοίχων τοῦ ἀμφιθέατρου, ἰδαμεν τὴν χώραν ὀλόκληρον ἐσκεπασμένην μὲ αὐτήν· δένδρα καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἥσαν κεκαλυμμένα μὲ τὸ ὠχρολευκόφαιον κονίαμα, τὸ ὄποιον καὶ δὲν ἔγινεν ἀφαντὸν ἐκτὸς μετὰ πολλοὺς μῆνας.

Ἀμαθεῖς τινὲς εἰς τὴν Νεάπολιν διῆσχυρίζοντο διὰ λεπτὴ αὐτη στάκτη, ἢ κόνις, περιεῖχε χρυσόν! Ἡρ-

χισαν λοιπὸν οἱ Νεαπολῖται νὰ τὴν συνάγωσι· χρυσὸν μὲν δὲν ἐπέτυχαν, ἀλλὰ τὴν εὑρῆκαν ἔξαιρετον διὰ τὸ καθαρισμὸν καὶ τὴν στίλβωσιν τοῦ ἀργύρου.

Ἡ κόνις αὗτη ἔξηκολούθει νὰ ἐκπέμπεται τοῦ δροῦ πολλὰς ὑμέρας μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἔκρηκτως. Μίαν φορὰν κατεστόλισε κ' ἐμὲ τὸν ἔδιον. Ἐνῶ ἵππευα ἐπὶ τοῦ εἰς Ποσιλιππον δρόμου, ἤρχισε νὰ βρέχῃ· ἡ δὲ βροχὴ κατεβίβασε καὶ συνέπηξε τὸν κονιορτὸν, διτις, καθίσας ἐπὶ τῶν μαύρων μου φορεμάτων, μ' ἔκαμε νὰ φαίνωμαι ὡς νὰ εἴχα κυλισθῆν μέσα εἰς γύψον. Ἐμαθα δὲ καὶ παρά τινος φίλου μου, ἀξιωματικοῦ εἰς τὸ ναυτικὸν, διὰ εἶχε πέσειν μετὰ βροχῆς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου του, τριακόσια ἔως τετρακόσια μίλια μακρὰν εὐρισκομένου τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ δροῦ Βεσουβίου.

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΝΕΑ. ΠΟΛΕΩΣ ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΥ.

Ο ΠΡΩΗΝ Βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδος, τόσον ἔγνωσμένος εἰς ἀπαντας ὡς μονάρχης Λαζαρόνος, καὶ ὡς ἔνας τῶν πλέον ἀγραμμάτων, ὄχνηρῶν, καὶ ἀπερισκέπτων ἀνθρώπων τῆς Εύρωπης, ἡτο καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν τόσον ἀφιερωμένος εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ κυνηγίου, ὥστε μόλις δύναται τις νὰ εἴπῃ διὰ διελογίζετο ποτὲ περὶ τινος ἀλλού πράγματος. Ὁπότε τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα δευτέρων φορὰν ἐπλησίαζαν εἰς τὰ σύνορά του, μὲ σκοπὸν ἐκ δευτέρου νὰ τὸν διώξωσιν ἀπὸ τὴν ὥραιαν αὐτοῦ ἐπικράτειαν, συνεχροτήθη μέγα συμβούλιον εἰς τὸ Πορτίκι (Portici), διὰ νὰ γένη σκέψις καὶ ἀπόφασις περὶ τοῦ πρακτίου εἰς μίαν τόσον δεινὴν κρίσιν. Ἡ βασιλεσσα, Καρολίνα ἡ ἐκ τῆς Αουστρίας, ἡ τόσον δραστηρία ὅσον ὁ σύζυγος αὐτῆς ἡτο ἀδρανῆς, πρόδρευε πάντοτε εἰς τὸ βουλευτήριον. Τὴν ὑμέραν ταύτην, τόσον μεγάλου κινδύνου ἐπαπειλούντος, αἱ διαβούλευσεις φυσικὰ ἥσαν καὶ σπουδαῖαι καὶ μακροχρόνιοι. Ὁ βασιλεὺς ἔχασε τὴν ὑπομονὴν ἀφοῦ δὲ, κατ' ἐπανάληψιν κυττάξας ἔξω τοῦ παραθύρου, ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ καιρὸς ἡτον ἀρμόδιος διὰ κυνήγιον, σηκωθεὶς, ὡμίλησεν οὖτα· ‘Καρολίνα, τί λέγεις νὰ κάμωμεν; Ἐὰν πρέπη νὰ φύγωμεν, ἀς φεύγωμεν· ἀλλ' ἀν πρέπη νὰ σταθῶμεν, εἰπέ με το, διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ κυνήγιον!’

Μετά τινας χρόνους, ὅπότε δὲν εἶχε πλέον σύζυγον νὰ τελείωντας τὰς ὑποθέσεις του, ἄφινε τὸ βουλευτήριον, ὃσον καὶ ἀν ἡτο σπουδαῖον καὶ κατεπεῖγον τὸ συζητούμενον, ἀμα ἥκουε τὸ ὠρολόγιον νὰ κυτταπά δώδεκα, ὥραν συνήθη τοῦ γεύματος, λέγων κοινῶς εἰς τοὺς ὑπουργούς του, ἐνῷ ἐσηκόνετο, ‘Κύριοι, τὰ μακαρόνια θέλουν κριώσειν!’

‘Ο βασιλεὺς Φερδινάνδος,—γράφει Ἀγγλος τις,—μὲ ἥξιωσεν ἀκροάσεως εἰς ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ παλάτια, ὀλίγας ἐβδομάδας πρὶν ἀποθάνη. Σκοπός μου ἡτο νὰ παρουσιάσω εἰς αὐτὸν ἔγγραφά τινα, διαλαμβάνοντα ἐκθεσιν ἀξιόλογον περὶ τοῦ τῆς Μεσσήνης